

Apulaistietosuojavaltuutetut Anu Talus ja Jari Råman

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto asiassa O 68/2020 vp Törkeä tietomurto, törkeä kiristys – arkaluonteiset henkilötiedot (Psyoterapiakeskus Vastaamo)

Pyydettyinä lausuntona esitämme kunnioittavasti seuraavaa:

Psyoterapiakeskus Vastaamo on ilmoittanut tietomurtoa koskevasta tietoturvaloukkauksesta tietosuojavaltuutetulle 29.9.2020. Ilmoituksen mukaan Vastaamo on saanut 28.9.2020 kiristysviestin, jonka liitteenä on ollut Vastaamon potilasrekisteriin tallennettuja tietoja.

Tietoturvaloukkausta on käsitelty tietosuojavaltuutetun, Vastaamon ja poliisin edustajien kanssa pidetyssä kokouksessa 2.10.2020. Tietosuojavaltuutettu on tällöin tuonut Vastaamon tietoon, että Vastaamon tulee ilmoittaa tietoturvaloukkauksesta rekisteröidyille.

Poliisi on Vastaamon edustajalta 15.10.2020 saadun tiedon mukaan antanut Vastaamolle esitutkintalain (805/2011) 5 §:n mukaisen ilmaisukiellon. Ilmaisukielto on Vastaamon edustajalta saadun tiedon mukaan kumottu 21.10.2020.

Tietosuojavaltuutetun toimisto ohjasi 21.10.2020 Vastaamon edustajaa ilmoituksen teossa ja antoi 22.10.2020 määräyksen Vastaamolle ilmoittaa rekisteröidyille tietoturvaloukkauksesta henkilökohtaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Tietosuojavaltuutettu on tiedottanut määräyksen antamisesta verkkosivuillaan 23.10.2020, ja julkaissut toimintaohjeita tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneille henkilöille 23.10.2020 ja 25.10.2020. Toimintaohjeita päivitetään jatkuvasti.

Asian käsittelyn ensimmäisessä vaiheessa tarkoituksena on ollut huolehtia siitä, että tietoturvaloukkauksen kohteena olevat henkilöt saavat tiedon tietoturvaloukkauksesta ja keinoista, joilla he voivat pyrkiä lieventämään tietoturvaloukkauksesta aiheutuvia haittavaikutuksia.

Vastaamon edustaja on ilmoittanut 26.10.2020 että rekisteröidyille on ilmoitettu määräyksen mukaisesti. Tietosuojavaltuutettu varmistaa menettelyn asianmukaisuuden erikseen.

Tietosuojavaltuutettu jatkaa asian käsittelyä selvittämällä, onko Vastaamo toiminut tietosuoja koskevan lainsäädännön mukaisesti. Selvityksen kohteena on erityisesti henkilötietojen käsittelyn turvallisuutta, tietoturvaloukkauksesta ilmoittamista, tietosujaa koskevan vaikutustenarvioinnin laatimista ja rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuutta koskevien veloitteiden noudattaminen. Selvitystyötä koordinoidaan yhteistyössä keskusrikospoliisin, Kyberturvallisuuskeskuksen ja Valviran kanssa.

Selvitysten laajuutta arvioidaan myös yhteistyössä keskusrikospoliisin kanssa huomioiden myös rikoslain (39/1889) 38 luvun 9 §:n 2. momentin mukainen tietosuarikoksen tunnusmerkistö ja kaksoisrangaistavuuden kieltö.

Tietosuojarikoksen soveltamisalaa on rajoitettu 1.1.2019 voimaan tulleeella muutoksella olennaisesti siten, ettei se tule kyseeseen rekisterinpitäjän ja käsittelijän osalta vaan koskee käytännössä oikeutetun käyttäjän ns. urkintatyyppejä tekoja. Tavoitteena on ollut, että yleisen tietosuojasetuksen mukaiset hallinnolliset seuraamukset ovat ensisijaisia.

Tietosuojarikoksen toisen momentin mukainen tunnusmerkistö, joka koskee tietosuojasäädösten henkilötietojen käsittelyn turvallisuutta koskevien säännösten rikkomista, on soveltamisaltaan laajempi koskien myös rekisterinpitäjiä ja käsittelijöitä. Mikäli esitutkinta laajenee koskemaan Vastaamon vastuuhenkilöitä tältä osin, täytyy tietosuojavaltuutetun toimiston toimenpiteiden laajuus arvioida uudelleen. Tältä osin on sovittu menettelytavat keskusrikospoliisin kanssa.

Tietosuojavaltuutettu tulee selvittämään myös sitä, millä tavoin Vastaamolta palveluja ostaneet rekisterinpitäjät ovat valvoneet Vastaamon suorittamaa henkilötietojen käsittelyä. Osalta näistä toimijoita on jo saatu tietoturvaloukkauseilmoituksia asiaan liittyen.

Asian selvittelyn yhteydessä esiin on noussut myös kysymys esimerkiksi henkilötunnuksen käytöstä. Tietosuojavaltuutetun vakiintuneen linjan mukaan henkilön nimen ja henkilötunnuksen perusteella ei voida tunnistaa henkilöä. Apulaistietosuojavaltuutettu (tietosuojavaltuutettu) tulee selvittämään, onko edellytyksiä tiukentaa tätä vakiintunutta kantaa entisestään.

Julkisuudessa olleiden tietojen perusteella tietoturvaloukkauksessa vuodettuja henkilötietoja on käsitelty myös esimerkiksi sosiaalisen median palveluissa. Tietosuojavaltuutetun toimisto tulee selvittämään millä tavoin henkilötietoja tässä yhteydessä on käsitelty.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on vastaanottanut 28.10.2020 mennessä 163 yhteydenottoa Vastaamo tapaukseen liittyen. Valtaosa käsittelyssä olevista on ihmisten toimintaohjepyynnöitä.